

LINDA OLSSON

Astrid & Veronika

Vertaald door Karst Dalmijn

ORLANDO
uitgevers

... in de morgen.

Onderweg had het gewaaid, met hevige sneeuwjachten, maar bij het vallen van de avond was de wind gaan liggen. Een wit kleed bedekte de aarde.

Het was de eerste dag van maart. Bij schemer was ze uit Stockholm vertrokken, een schemering die zich geleidelijk had verdiept en naadloos was overgegaan in de avond. De tocht was traag verlopen, maar dat had haar de kans geboden om na te denken, of beter gezegd, haar hoofd leeg te maken.

Bij de kerk verliet ze de hoofdweg. Ze nam de smalle, steile weg heuvelopwaarts en reed bij de laatste afslag de onverharde weg op. Sinds er verse sneeuw gevallen was, waren hier geen auto's meer geweest en de weg die zich tussen de ronde sneeuwwallen uitstrekte was van een ongerepte, zachte witheid. Ze reed langzaam, om haar ogen te laten wennen aan het duister. Men had haar verteld dat er hierboven maar twee huizen waren en ze zag ze nu, afgetekend tegen de hemel. Beide waren in duisternis gehuld, nergens brandde licht.

Ze passeerde het grootste huis, verliet iets verderop de weg en reed door de sneeuw het erf van het tweede huis op. Ze parkeerde de auto bij het trapje dat naar de veranda leidde. Met het oog op haar komst had men een pad gebaad, maar er was inmiddels verse sneeuw gevallen en het enige wat je er nog van zag was een vage insnijding in de witte laag. Toen ze uitstapte zag ze hoe dode grasprieten boven de sneeuw uitstaken; eronder bevonden zich gladde bevroren stukken. Voorzichtig, om niet uit te glijden, liep ze tussen het huis en de auto op en neer om haar spullen uit de kofferbak en van de achterbank te halen. Het knerpen van de sneeuw

onder haar voeten was het enige geluid dat klonk terwijl ze de koffers en dozen het huis binnendroeg. Ze had haar koplampen aangelaaten en het licht viel in een schuine straal over haar voetsporen in de sneeuw.

Als een roerloze schaduw doemde het aangrenzende huis op achter de tunnel van licht waarin ze liep. De lucht was droog en koud en haar adem verliet haar mond in witte dampwolkjes die oplostten in de nacht. De hemel, zonder maan en sterren, was zwart en onbegrensd. Het was of ze ineens in een wereld van absolute stilte was terechtgekomen.

Die avond lag ze onwennig in bed, in dit huis dat haar nog niet kende. In de stille duisternis was het alsof ze nergens was. Ze voelde zich licht als lucht.

De volgende morgen was de zon amper in staat om een witte hemel te doordringen. Ze deed het raam open. Er stond een licht briesje en de lucht voorspelde meer sneeuw. Ze bleef staan om naar buiten te kijken en trok haar rode kamerjas strak over haar borst. Ze dacht aan haar reis, maar stond haar geest niet toe om de weg terug te volgen naar het beginpunt. In plaats daarvan dacht ze aan de vele reizen van voor die tijd: het uitpakken van koffers in een vreemde omgeving, het scheppen van een thuis waar de reis ook eindigde, waarbij haar vader de enige constante factor was. Ze was zich ervan bewust dat deze reis anders was. Haar hele leven had ze gereisd in zijn gezelschap, haar hand in de hand van haar vader, op weg naar hun nieuwe buitenlandse standplaats. Sinds haar moeder hen had verlaten hadden ze altijd samen opgetrokken. En op de een of andere manier was zelfs de meest exotische plaats gewoon een nieuwe onderbreking van hun gezamenlijke reis geweest. Maar de vader die ze in december in Tokio had bezocht, leidde nu zijn eigen leven, afgezonderd van het hare. Ze waren niet langer elkaars reisgezelschap. Deze reis was er een van afzondering. Een vlucht, een middel om te ontsnappen. Een reis zonder doel. Haar leven voelde als het licht: even weifelend. Zwendend in een witte leegte.

Ze deed het raam dicht, maar bleef naar buiten kijken. In de blauwe verte achter de rivier en het dorp kon ze de bossen en de bergen zien. Het landschap dat zich voor haar uitstreckte maakte

een oeroude indruk: rond geworden bergen gepolijst door ijs en wind, traag stromende rivieren en rimpelloze meren. Schraal land dat pas na noeste arbeid iets opbracht.

Ze draaide haar hoofd en keek over het veld. Wat de vorige avond in de schaduw had gelegen kwam nu duidelijk naar voren in het valse morgenlicht. Het andere huis was groter dan ze aanvankelijk had gedacht: een kloek houten gebouw met één verdieping dat ooit geel was geweest, maar waarvan de verf vervaagd was tot een onbestemd lichtgrijs dat niet uit de toon viel bij de kleur van de lucht en de sneeuw. De ramen waren lege donkere vierkanten. Er was nog steeds geen teken van leven.

In een mand bij de haard lag brandhout, zorgzaam gerangschikt, met dunne droge takken bovenin en de grotere stukken daaronder. Ze besloot een vuur te maken. Ook zette ze de elektrische waterkoker aan om een beker koffie te maken. Met een mok tussen haar handen zat ze aan tafel, terwijl het vuur langzaam begon te knisperen.

Ze was gekomen voor onbepaalde tijd en had alleen een paar koffers met persoonlijke bezittingen, boeken en cd's meegebracht. Ze had haar beslissing plotseling genomen en er was niet veel tijd geweest voor voorbereidingen. Eigenlijk was het meer een reeks van bijna onbewuste snelle acties geweest dan een besluit. Voor haar gevoel had ze geen plannen of gedachten gehad, en toch, op een bepaald niveau, waren haar geest en haar lichaam actief geweest en bevond ze zich nu opeens in dit oord van stilte.

Op de tweede dag was er nog steeds een afstand tussen het huis en haar. Je kon zien dat het vrij recent een opknopbeurt had gehad. Het behang was nieuw, de badkamer was opnieuw betegeld en ingericht en er waren nieuwe keukenkastjes, modern en praktisch, maar een beetje misplaatst. Het was een bescheiden, pretentieloos huis, dat een ietwat onbewoonde indruk maakte. De inrichting was zeer sober: een tafel met zes stoelen in de keuken, twee kleine zitbanken en een salontafeltje in de woonkamer en twee bedden in de slaapkamer boven. Op de houten vloeren lagen her en der zelfgemaakte patchworkkleedjes en de ramen waren alleen voorzien van simpele witte rolgordijnen. Ze had zich niet bekommerd om een vaste telefoonaansluiting, maar had haar mo-

biel meegenomen. Hij stond uit en lag in de la van haar nachtkastje.

Ze was een verweesde huurster in een verweesd huis.

Maar langzaam hervond haar leven zijn natuurlijke ritme. Na een week had ze een vast ochtendpatroon ontwikkeld. Ze stond vroeg op, dronk koffie aan de keukentafel en zag hoe het vertrek zich met het sterker wordende daglicht vulde. Het was of het huis haar geaccepteerd had, alsof ze voortaan bij elkaar hoorden. Haar voetzolen waren nu vertrouwd met de houten traptreden, haar neus was gewend aan de geur van de muren en door het achterlaten van kleine sporen drukte ze geleidelijk aan haar stempel op het huis. Ze verplaatste de zitbanken in de woonkamer zodat ze uit het raam kon kijken en ze kocht een potgeranium, voor in de vensterbank in de keuken. Verder had ze aan één kant van de keukentafel een soort werkplek gecreëerd: haar laptop stond open, klaar voor gebruik; haar notitieboekje, woordenboeken en pen- nen lagen er keurig gerangschikt naast. Met haar vingers in de aanslag zat ze naar het scherm te kijken, maar het weinige wat ze produceerde, werd prompt weer gedeletet.

Iedere dag begon met een wandeling, weer of geen weer. Zelden kwam ze iemand tegen, tenzij ze helemaal naar het dorp liep. Op een morgen stond er een hert naar haar te kijken toen ze door de voortuin liep. Het dier bleef even roerloos staan; toen draaide het zich met een snelle, vloeiende beweging om en verdween achter de schuur. Ze zag de sporen van elanden en vossen in de sneeuw. De avonden waren nog koud en 's nachts won de winter terug wat hij overdag had prijsgegeven. Elke morgen ving grijs en steenkoud aan.

Het huis aan de andere kant van het veld bleef donker en stil. De eerste paar dagen had ze haar twijfels of het wel bewoond was, maar op een dag had ze een praatje gemaakt met de caissière van de dorpswinkel en zich voorgesteld.

‘Ik ben Veronika Bergman. Ik heb het huis op de heuvel gehuurd, dat van Malm.’

‘Aha, dus u bent Astrids nieuwe buurvrouw,’ had de vrouw gezegd. Ze glimlachte en liet haar ogen rollen. ‘Astrid Mattson, de dorpsheks. Ze is mensenschuw, heel erg op zichzelf. Geen buur

aan wie je wat hebt, ben ik bang.' Ze had Veronika haar wisselgeld teruggegeven en eraan toevoegd: 'Maar dat zult u vast nog wel merken.'

Twee weken later zag ze haar buurvrouw voor de eerste keer. De oude vrouw liet een kwetsbaarheid zien die iets gênants had: een gebochelde, eenzame gestalte in een zware, donkere jas en met rubberlaarzen aan, die zich op de gladde weg onzeker voortbewoog in de richting van het dorp. Tot dan had haar huis haar geborgenheid geboden en waren de donkere ramen de trouwe hoeders geweest van het geheim van het leven daarbinnen.

Na haar dagelijkse wandeling ging Veronika achter haar laptop zitten, maar haar ogen dwaalden van het scherm naar het raam en naar het landschap daarachter. Er was een tijd geweest dat ze het gevoel had dat ze precies wist wat ze wilde schrijven, dat het boek volmaakt van vorm klaarlag in haar geest. Het hoefde alleen nog maar uitgetypt te worden, een simpele technische kwestie. Ze hoefde zich slechts af te zonderen van de wereld en het zou voor haar ogen ontstaan. Stilte. Rust.

Maar het scherm bleef leeg.

Het weer bleef overwegend grijs. Het was alsof de tijd stilstond. Weliswaar sneeuwde het niet, maar de zon liet zich ook niet zien. In een verder stille wereld lieten onzichtbare kraaien hun gekras horen.

Toen ze op haar dagelijkse ochtendwandeling langs het huis van haar buurvrouw liep, zag ze dat het keukenraam op een kier stond, genoeg om naar buiten te kijken maar te weinig om iemand een inkijkje te bieden. Veronika zwaaide in het voorbijgaan. Ze nam aan dat de oude vrouw daar was, in de duisternis achter het glas, maar zeker was ze er niet van.

Ze dacht aan het boek, aan het voortdurende proces van opnieuw vormgeven en opnieuw rangschikken van al haar ideeën en plannen. Het was alsof het boek, waaraan ze was begonnen in een andere wereld, in een ander leven, was geschreven door een vreemde. Er was geen band meer tussen de woorden en degene die ze was geworden. Het enige waar ze zich, in deze omgeving zonder afleiding, mee bezig kon houden waren de dingen uit haar innerlijk, en alles lag bloot. Het was tijd om nieuwe woorden te vinden.

Toen was er eindelijk de belofte van lente. Veronika stond op de veranda en keek omhoog naar een hemel die eruitzag als een eindeloos blauw doek waartegen een vlucht trekvogels zich voortbewoog als zwarte kalligrafie. Bij het aanbreken van de dag had niets op verandering gewezen en ze had haar ochtendwandeling bekort. Nu, met de zon in haar gezicht, besloot ze om naar de rivier te lopen, Ze wandelde de heuvel af, stak de weg over en liep vervolgens door het bos. Korrelige sneeuw lag nog opgehoopt aan de voet van de schaduwrijke sparren, maar beneden bij de rivier begon het ijs te kruien en grote schotsen dobberden op het donkere oppervlak. De echte lentestromen moesten nog komen, want de sneeuw in de bergen was nog niet aan het smelten. Ze liep met haar gezicht in de zon en toen ze thuiskwam ging ze een poosje op het trapje bij de voordeur zitten. Het steen voelde warm aan onder haar billen. Ze haalde haar notitieboekje uit het rugzakje naast haar en begon te schrijven. Toen ze haar pen neerlegde, constateerde ze met verbazing dat de stralen van de zon door de kruinen van de bomen schuin over de weg vielen en de dag vriendelijk op zijn einde liep. Ze deed het opschrijfboekje dicht, keek omhoog naar de laatste zonnestralen en ademde langzaam in.

En ze besepte hoe lang geleden het was dat ze haar longen eens goed gevuld had.

De kleinste draaikolk, een rimpeling...

Astrid stond naakt uit het raam te kijken. Het was laat en erg donker. Zonder de witte sneeuw had ze niet veel kunnen zien. Alleen de gele ogen van ramen aan de overzijde van het veld, wakker geschrokken na een heel lange slaap.

Haar eigen huis was zoals altijd gehuld in duisternis. Donker en warm. Ze zorgde ervoor dat het goed verwarmd was. Het huis was een organisch deel van haarzelf en de afmetingen ervan waren ingeworteld in haar gestel: zonder dat er een lamp brandde kon ze moeiteloos haar weg vinden in de ruimte. De duisternis bracht ook de dieren – elanden, uilen en zelfs de lynx – naderbij. Solitaire waarnemers met hun eigen territorium, net als zichzelf, die slechts even op haar grondgebied kwamen.

Ze keek bijna nooit uit het raam: het uitzicht had iedere betekenis verloren.

Maar nu stond ze daar, omhuld door de warme duisternis van haar huis, en volgde ze ingespannen de bewegingen aan de andere kant van het witte veld. Ze sloeg haar armen over elkaar en bedekte haar borsten met haar handen. Ze voelden warm aan, zwaar. Ze boog zich voorover en haar voorhoofd raakte bijna het glas. Het enige wat ze kon zien in de stilte van de nacht, waren de vage contouren van een vrouw die zich voortbewoog in de brede tunnel van licht van koplampen. De voordeur stond gapend wijd open, een geel rechthoekig gat in de nacht. Ze liet haar tong over haar tanden glijden, over scherpe randen en over zacht tandvlees, en slikte het speeksel weg. Het huis verloor ze geen moment uit het oog.

Ook toen de koplampen allang waren gedoofd en de voor-

deur was gesloten, bleef ze bij het raam staan. Terwijl haar handen de perkamenten huid van haar armen streelden staaarde ze in de ruimte die de beide huizen van elkaar scheidde.

Ze wist dat er iemand zou komen, maar stond verbaasd over haar eigen reactie, over het feit dat ze hier bij het raam stond en naar buiten keek.

De volgende morgen stond ze als altijd vroeg op in de kamer achter de keuken waar ze sliep. Lang geleden was ze naar beneden verhuisd en had van wat ooit een kleine eetkamer was geweest haar slaapkamer gemaakt. Veel had ze er niet aan veranderd. Ze had alleen de tafel naar het raam geschoven, zodat de vier stoelen aan de achterkant pal tegen de muur stonden. Op die manier was ruimte ontstaan voor een smal bed. Haar kleren borg ze op in een kast op de gang.

Een rolgordijn was er niet. Er hingen alleen verbleekte stroken chintz aan weerszijden van het raam. Ze vond het prettig om in het donker wakker te worden. Ze zag erg op tegen de terugkeer van de lente en de meedogenloze witte nachten van de zomer.

Ze lag stil, zag hoe het plafond van kleur veranderde en luisterde aandachtig. De geluiden van de duisternis waren zwak maar vertrouwd. Ze hoorde hoe de sneeuw zich voegde naar de langzame stijging van temperatuur, hoe de wind bezig was om aan te wakkeren en hoe kleine wezentjes zich ritselend uit de voeten maakten over de harde sneeuwkorst, die eerst gesmolten was en toen weer bevroren. De nacht liep ten einde, de dag brak aan. Ze hoorde het eerste ochtendgeluid, het krassen van een kraai. Als door het licht gedragen drong het geluid de kamer binnen. Ze verroerde zich niet, maar haar ogen waren geopend en haar oren gespitst. Het geluid en het licht hielden de kamer in hun greep, strekten hun tentakels uit naar de muren, het plafond en de vloer, gleden over haar deken en draalden. Ze keek naar het licht op het plafond, terwijl de eerste vale zonnestrallen de grijze hemel doorbraken. Er was geen ontsnappingsmogelijkheid, uiteindelijk moest ze capituleren. Ze moest zich gewonnen geven en aan een nieuwe dag beginnen.

Net toen ze haar voeten op de vloer zette, klonken er nieuwe geluiden. Eerst ging een raam open, toen een deur. Ze hoorde voet-

stappen op de bevroren sneeuw, een portier ging open en dicht. Geluiden die op leven wezen.

Haar ochtend verliep volgens een vast patroon en ze hield niet van inbreuken daarop. Het dagelijkse stelsel van strakke leefregels kwam niet voort uit discipline, maar was er omdat ze zich er prettig bij voelde. Het gaf haar een gevoel van veiligheid. De dagen verliepen volgens een schema waar de wisseling van de seizoenen geen invloed op had. Haar leven was een kwestie van standhouden, van overleven, en haar behoeftes waren minimaal. Ze maakte geen plannen voor de toekomst. De tuin was verwilderd, het huis vervallen. Ze wist dat de verf bladderde en dat er scheuren in de schoorsteen zaten. Een wegterend gebouw dat een wegterend lichaam herbergde.

Ze liep soms naar het dorp, maar alleen als het moest. Vooral nu het winter was. Je trof hier zelden schoongeveegde wegen in dit stukje wereld waar auto's niets te zoeken hadden, en de smeltende sneeuw veranderde in verraderlijk ijs. Bang voor de dood was ze niet, maar hij moest komen op haar voorwaarden. Een gebroken heup zou haar in de armen drijven van degenen die ze het meeste vreesde: degenen die erop wachtten tot ze een beroep op hen zou doen.

Het verleden werd op een afstand gehouden. Er was geen toekomst en het heden was een stille leegte waarin ze weliswaar lichamelijk bestond, maar emotioneel afwezig was. Ze wachtte en verdrong haar herinneringen. De voortdurende inspanning die dat kostte, slorpte al haar energie op. En er waren momenten dat het niet lukte, dat ze werd overweldigd door emoties, nog net zo intens als toen ze nieuw waren. Die momenten waren onvoorspelbaar en ze ging behoedzaam haar weg. Lange tijd had ze zich in rustig vaarwater bewogen, lijdzaam wachtend tot ze zou worden gepakt door de onderstroom. En nu dit: een lichte rimpeling aan de oppervlakte.

Ze stond op en begon aan haar dag. Ze waste zich en zette koffie. Haar keuken was dezelfde als altijd, met in het midden de oude kookkachel en een elektrisch kookplaatje aan de zijkant. De houtresten smeulden nog en er waren alleen een blaasbalg en wat nieuw hout voor nodig om het vuur weer te doen oplaaien.

Ze hield de mok tussen haar handen en zoog op een suikerklontje. Toen ze de beker op de keukentafel zette, streek ze met haar handen afwezig langs het broze wasdoek, dat zo vertrouwd was als haar eigen huid, en veegde de imaginaire kruimels eraf. Ze nipte van de niet meer zo hete koffie, terwijl aan de hemel een bleek zonnetje verscheen. Haar ogen dwaalden naar het raam.

Het leven sloop binnen. In toenemende mate verschafte het zich weer toegang tot haar huis. Geluiden. Ramen die open- en dichtgingen. Vaag waarneembare muziek door een open venster. Een auto die wegreed. Ze merkte dat ze die geluiden inpaste in haar dagelijkse patroon. Na verloop van tijd werd het observeren van het huis aan de andere kant van het veld een wezenlijk deel van haar ochtenden. Voordat er in het andere huis iets bewoog, zat ze al aan de tafel en wachtte, terwijl de nachtelijke duisternis zich terugtrok. Haar ogen vestigden zich dan op het raam op de eerste verdieping, waar de eerste tekenen van leven zich zouden manifesteren.

Ze stond bij het keukenraam en wachtte tot de tengere gestalte uit het andere huis tevoorschijn kwam en voorbijliep. Weggedoken achter het raam zorgde ze ervoor dat ze zich niet bewoog. Met haar armen over elkaar keek ze naar de jonge vrouw die langsliep en zwaaide. En op een morgen merkte ze dat haar hand als vanzelf omhoogging in een tegengroet. Het was een langzame, aarzelende beweging en terwijl haar hand weer zakte, keek ze ernaar alsof ze verbaasd was door zijn actie. Ze ging aan de tafel zitten en liet beide handen voor zich op het tafelblad rusten. Ze deed ze een aantal keren open en dicht en legde ze toen plat neer, met de palm naar beneden. De handen van een oude vrouw, dacht ze: doorschijnende, perkamenten huid gespannen over gezwollen aderen; levervlekken. Maar die gespleten nagel aan de rechterpink, de pink waarmee ze als vijfjarige met het puntje tussen de schuurdeur gekomen was, was er nog altijd. Net als de insnijding aan de onderkant van haar linker ringvinger. Na al die jaren was ze er nog steeds: een blijvend, zichtbaar litteken. Een souvenir. De afdruk van haar trouwring.

Haar rust was verstoord. Ze merkte hoe ze met de handen op de rug door de kamers van het huis dwaalde. De dagen waren grijs,

de nachten koud. De avonden werden langer en terwijl ze wakker lag met haar handen ineengevouwen voor haar borst en met haar ogen gericht op het plafond boven haar bed, luisterde ze aandachtig of ze de nieuwe geluiden ook hoorde. Gedempte muziek die ontsnapte door een gesloten venster. Beddengoed dat werd uitgeklopt uit het bovenraam. De voordeur die open- en dichtging. Snelle stappen door de voortuin.

Ze luisterde en ze voelde hoe de wereld binnendrong. Het leven. En ze wendde haar gezicht naar de muur en hilde.

Het was de morgen van de eerste mei. Ze lag in bed en wachtte. Vogels hieven hun gezang aan, de wind nam in kracht toe. Maar in het andere huis bleef het stil. In de kamer werd het geleidelijk licht, ze was klaar om op te staan. Maar ze wachtte nog, met gespitste oren. Enige tijd later zat ze aan de tafel, haar ogen gericht op het huis aan de overkant van het veld. Er kwam geen rook uit de schoorsteen. De motor van de auto zweeg. Ze wachtte.

Ze deed het raam open en keek. Ze zette haar handen op het aanrecht, boog zich naar voren en tuurde naar buiten. Pas toen de koude wind de keuken had gevuld, deed ze het raam dicht.

Twee dagen verstreken. De tweede nacht werd ze wakker en ze liep naar het raam. Het andere huis lag daar roerloos. Ze ging aan de tafel zitten en tuurde naar buiten. Net toen de nacht zijn hoogtepunt had bereikt, doken de donkere, sierlijke contouren van twee elanden op vanuit de muur van zwarte bomen achter het open veld. De twee dieren bewogen zich geruisloos over het verdorde gras van het afgelopen jaar, het enige teken van leven in een verder verstilde wereld.

Astrid was te onrustig om nog te kunnen slapen. Met haar mok koffie in de hand liep ze heen en weer tussen kamer en keuken. De auto stond nog op dezelfde plek. Ze kon niet vertrokken zijn. Toch was er geen teken van leven. Ze betekent niets voor me, hield ze zichzelf voor. Ik weet niets van haar. Ik heb niet het recht om mij met haar zaken te bemoeien.

Ze wist niets meer over haar buurvrouw dan wat ze door observatie aan de weet gekomen was. Een jonge vrouw. De leeftijd van iemand schatten ging haar niet meer zo goed af. Vijfentwintig? Dertig? Een slanke vrouw met donkerblond krullend haar. Klein.

Niet lang in elk geval. Ze had haar in de winkel een keer met iemand horen praten, maar zoals haar gewoonte was, was ze snel doorgelopen. Veronika. Ze had haar naam gehoord.

Ze werd zich ervan bewust dat ze de tijd weer bijhield, dat ze registreerde welk tijdstip van de dag het was, welke dag van de week. De tijd ging steeds langzamer voorbij en met elke minuut die voorbijging vond ze het moeilijker om haar ogen los te rukken van het andere huis. Het huis ging alle ruimte in beslag nemen, al haar gedachten. En ten slotte pakte ze haar jas.

Terwijl ze de veranda op stapte en aarzelend het grindpad af liep, besepte ze nog steeds niet waar haar voeten haar heen zouden leiden. Haar benen functioneerden nu onafhankelijk van haar bewustzijn, net als toen haar hand de groet beantwoordde. Ze liep de weg af en ging door de voortuin het andere huis binnen. Er waren geen tekenen van leven. Ze klopte op de deur en deed een paar stappen naar achteren, alsof ze zich opmaakte om te vluchten. Maar toen er niet gereageerd werd, liep ze weer naar de deur toe en klopte opnieuw, ditmaal luider. Ze had het idee dat ze zwakke geluiden hoorde, als van blote voeten op een houten trap.

Toen de deur openging en ze oog in oog met de jonge vrouw stond, besepte ze dat het leven was teruggekeerd. Onomkeerbaar. Ze bekommerde zich weer om dingen.

... vertel me, wie zal jou dan redden?

De dag ervoor was heel veelbelovend geweest, met een stralende zon die de sneeuw deed oplichten. Daarna was het opnieuw betrokken en kil. Veronika zat aan de keukentafel, dronk haar thee met kleine teugjes en zag hoe de wind aanwakkerde. Er waren geen kleuren, alleen nuances van grijs en wit. De kale bomen bewogen onophoudelijk en dwarrelsneeuw viel in korte, hevige buien. De tijd leek stil te staan, balancerend in een niemandsland dat winter noch zomer was.

Ze was nu twee maanden in het dorp. Eindelijk was ze begonnen met schrijven. Het was hard werken, niet de snelle voortgang die ze had verwacht. Het was of het verhaal een ragfijn weefsel was, en ze moest uiterst behoedzaam te werk gaan wilde de draad niet breken. Het contract en de gesprekken over het boek behoorden tot een ander tijdperk, even ver weg als de prehistorie, en het kostte haar moeite om het oude enthousiasme en plezier terug te vinden. Niettemin verschenen er woorden. Pijnlijk, langzaam. Onverwachte woorden.

Het was de laatste dag van april, Valborgsmässavond, de dag waarop het einde van de winter en het begin van de lente wordt gevierd. Maar ook nu was het weer een bitter koude dag met een ijzige wind. Ze had erover gedacht haar dagelijkse wandeling te verplaatsen naar de avond om in het dorp naar het vreugdevuur te kijken. Maar ze was moe, voorjaarsmoe. Ze zat aan de keukentafel achter haar laptop. Het was warm in de kamer – de houtkachel brandde – maar ze had het nog altijd koud. De woorden voor haar op het scherm leken een bijna vergeten landschap te schilderen. Het was alsof ze langzaam aan het uitpakken was, alsof ze het

ene na het andere tafereel tevoorschijn haalde en blootstelde aan dit grauwe licht. Het was enorm inspannend. Hier op deze plek leek elke passage misplaatst, als kleren die je tijdens je vakantie hebt gekocht. Ze stamden uit een ver verleden en hadden geen enkele band met haar en met deze omgeving. Ze sloeg haar ogen op en keek uit het raam, maar het leek of het verstillde landschap zich had teruggetrokken. Ze had het gevoel alsof ze tussen twee werelden hing en tot geen van beide behoorde.

Bij het huis van haar buurvrouw waren alle ramen en deuren dicht en er was niets te horen. Maar gisteren, toen ze langs het huis gekomen was en had gezwaaid, had ze gezien dat het keukenraam weer op een kier stond, ondanks het weer. Het was mogelijk dat ze zich vergiste, maar ze dacht dat ze een beweging had gezien achter het donkere raam, dat de oude vrouw haar teruggroette. Vandaag was er geen teken van leven.

Ze huiverde en liep naar boven om haar fleece jack te halen. Het rode. Dat van James. Ze trok het aan en ging weer aan de tafel zitten. Onwillekeurig streek ze haar hand over de zachte stof van de mouw. Ze bracht haar handen naar haar mond en blies erin om haar stijve vingers te warmen.

De dag ging ongemerkt over in de middag. Ze bleef achter het beeldscherm zitten, waarbij ze meer las dan schreef. Maar naarmate de uren verstreken, leken de woorden zich verder terug te trekken en te vervagen, zich te herschikken in fragmenten die steeds lastiger werden om te ontcijferen. Ten slotte zette ze de laptop uit en klapte hem dicht. In de keuken was het donker, de grauweheid van de dag had zich verdiept tot het schemerduister van de avond. Toen ze opstond, moest ze met haar hand op de tafel steunen voordat ze de kamer uit kon lopen. Boven ging ze in foetushouding op haar bed liggen en trok de beddensprei stevig om zich heen.

Ze lag naakt op haar rug op het strand. Het universum was zwart. Zwarter dan zwart – waar ze zich bevond, was nog nooit licht geweest. Het scherpe zand brandde onder haar rug, verbrandde en schramde haar huid. Toch klotste er koud water tegen haar lichaam. Verderop brulde een onstuimige zee, oorverdovend. Haar opengesperde ogen deden pijn en staarden in een

ruimte die verstoken was van elk licht, op zoek naar iets herkenbaars in de massieve duisternis. Om haar heen het gebulder van de zee. De lucht was zwaar en zilt en bleef aan haar tong en neusgaten plakken. Ze wilde opstaan, vluchten, maar het gewicht van de zwarte nacht drukte haar lichaam dieper in het gloeiende zand, verlamde haar. Toen, in de fractie van een seconde tussen slapen en waken, was er een verblindende lichtflits en ze zag een reusachtige golf die het hele universum vulde, zag hoe hij in haar richting rolde, verder aan hoogte en stootkracht won en dreigend boven haar uittorende in heel zijn dodelijke, glinsterende massa. Haar handen klauwden in het zand, haar nagels braken. Een geluidloze schreeuw vulde haar mond, benam haar de adem. Toen de duisternis haar opnieuw opslokte, wist ze dat de golf bezig was te breken.

Ze slaagde er nog net in om de badkamer te bereiken voordat ze overgaf. Ze rilde en haar tanden klapperden, hoewel haar huid in brand stond. Ze draaide de kraan open, liet het koude water over haar handen lopen en legde haar natte palmen tegen haar wangen. Vervolgens vormde ze haar handen tot een kom, vulde deze en dronk. Het huis was in duisternis gehuld.

Daarna was het geen nacht, maar ook geen dag. Ze lag in haar bed en haar hart bonkte in haar keel. De lakens zaten om haar heen gedraaid. Kleurloos licht drong binnen door het half neergetrokken rolgordijn. Ze had waanzinnige dorst, maar deur en trap waren onmogelijk ver weg. Er hing een weeë lucht in de kamer. En het licht was zo droefgeestig. Ze deed haar ogen dicht.

Ze was in Nieuw-Zeeland, op een strand aan de westkust, en liep met blote voeten over het hete zwarte zand. Achter haar doemden hoge heuvels op; voor haar strekte de zee zich uit tot aan de horizon en spatten golven met bulderend geraas uiteen op een lege kust. Ze hijgde, rende, terwijl haar voeten wegzakten in het zand. Hij liep voor haar uit, het enige wat ze kon zien was zijn blote rug en zijn snel bewegende benen, die zich lichtvoetig over het zand bewogen. Ze probeerde hem in te halen, spande zich in om haar voeten in zijn voetstappen te zetten. Maar zijn passen waren veel energiever dan die van haar en ze moest springen om elke volgende afdruk in het zand te bereiken. Ze wist dat ze haast moest

maken. De vloed kwam opzetten en de afdrukken werden vager en waren steeds moeilijker te onderscheiden. Ze struikelde, verloor vaart en begon voetsporen te missen. Toen ze opkeek, zag ze hem niet meer, ze was alleen op het verlaten strand. Ze bleef staan en het inkomend tij bereikte haar voeten en omspoelde haar enkels. Hulpeloos keek ze toe hoe het water over het strand uitvloeide en met één snelle haal alle sporen uitwiste. Een eendimensionale afspiegeling was alles wat overbleef. Ze viel op haar knieën, overmand door een verdriet dat zo hevig was dat haar hart ophield met kloppen en haar adem stokte. Tranen stroomden over haar wangen, en ze bedekte haar ogen met haar handen. Maar haar handen konden de tranen niet keren, ze vielen tussen haar vingers over haar dijnen tot ze in een plas lauw water zat. Toen ze haar handen liet zakken, zag ze dat de vloed de gedaante had aangenomen van de bruine, koperkleurige rimpelloosheid van een Zweeds meer. Ze ging liggen en liet zich dragen door het zachte water, terwijl haar lichaam alsmäär dieper zonk en het meer zich boven haar sloot. Lichtstralen schemerden door het amberkleurige nat en toverden ontelbare zwevende deeltjes om tot gouden vlekjes. Ze werd zachtjes gewiegd, voelde zich gewichtloos.

Toen was er het bleke ochtendlicht, aan de andere kant van het raam, en ze was terug in haar kamer. Buiten zong een merel. Veronika kroop uit bed en wist de badkamer beneden te bereiken. Ze deed haar nachtpon uit en stapte onder de douche. Ze nam niet de moeite om zich te wassen, maar liet simpelweg het water over haar lichaam stromen. Ten slotte ging ze met haar rug tegen de betegelde muur zitten, met haar voorhoofd op haar knieën. De douche bleef lopen. Zo zat ze roerloos totdat het boilerwater geleidelijk aan kouder werd. Ze verdroeg de kou tot haar schouders gevoelloos werden. Toen stond ze langzaam op, droogde zich af en liep weer naar boven, waar ze het bed afhaalde en de verkreukelde lakens verschoonde. Ze hijgde van inspanning en toen ze ging liggen was het of de kamer pulseerde op het ritme van het kloppen van haar hart. Ze deed haar ogen dicht.

Haar vader stond buiten bij een huis. Ze herkende het niet, terwijl ze vond dat dat eigenlijk wel zou moeten. Glimlachend zwaaide hij naar haar. Ze wilde terugzwaaien, maar er waren auto's en

bussen die haar het zicht belemmerden en hen van elkaar scheid- den. Ze stond op haar tenen en boog zich met uitgestrekte nek nu eens naar de ene, dan weer naar de andere kant om maar over het verkeer heen te kunnen kijken. Maar elke keer dat hij weer zicht- baar werd, leek hij verder weg. Ze probeerde naar hem te schreeu- wen dat hij moest blijven staan, op haar moest wachten, maar haar woorden gingen verloren in het verkeerslawaaï. Ze stortte zich in het verkeer in een poging de weg over te steken. Overal om haar heen waren bussen, auto's, trams en motorfietsen; ze zat vast in een woelige zee van verkeer. Ze besepte dat ze nooit de overkant zou halen en ze werd overweldigd door een gevoel van verlies dat alle andere geluiden overstemde. Onbereikbaar stond ze als een eiland in het geluidloze tumult dat om haar heen kolkte.

Er klonk een geluid. Of droomde ze dat? Ze zat op haar knieën, op handen en knieën, en stompte met haar vuisten op het samen- gepakte zwarte zand van het strand. Ze wilde iets zeggen, maar tranen verstikten haar stem en hoe meer van streek ze raakte, hoe harder ze sloeg. De palm van haar hand gloeide. Maar het volgen- de moment was ze weer in bed, met haar hand geklemd tussen de matras en de rand van het bed. Beneden werd op de deur ge- klopt.

Als de taai geworden pannenkoeken, de kleine pot en de blau- we thermosfles de volgende morgen niet op tafel hadden gestaan, had alles ontsproten kunnen zijn aan een koortsig brein. Ze had de deur opengedaan en haar buurvrouw had daar op de stoep ge- staan, aarzelend turend en zichtbaar niet op haar gemak. Na een korte blik en een knikje had de vrouw weggekeken en haar ogen gevestigd op een plek net achter Veronika's schouder. En toen ze sprak, kostte haar dat duidelijk inspanning. Ze praatte langzaam en aarzelend, alsof ze zich ongemakkelijk voelde bij het geluid van haar eigen stem en tijd nodig had om te luisteren naar ieder woord dat ze uitbracht voordat ze het volgende zei. Ze was zo terug, had ze gezegd. Daarop had ze zich omgedraaid en was weggesneld.

Veronika was de badkamer in gelopen en had zichzelf beke- ken in de spiegel boven de wastafel. Haar gezicht leek smal, als- of het van een afstand werd waargenomen. Ze had de haarbor-

stel door haar klitterige haar gehaald en langzaam haar tanden gepoetst. Daarna had ze op het deksel van de wc-bril gezeten met haar hoofd tussen haar knieën en haar armen om haar dijen. Toen ze de voordeur hoorde, sloeg ze haar ochtendjas strak om haar lichaam. Ze bracht de mouw naar haar gezicht en verborg haar neus in de donkerrode badstof.

In de keuken zag ze dat haar buurvrouw terug was en het fornuis aandeed. Ze stond met haar rug naar Veronika toe en uit niets bleek dat ze haar gezien had. Veronika ging aan tafel zitten en bekeek de oude vrouw. Ze droeg een slobbertrui van groene wol en een grijze broek die haar te lang was en die ze onhandig had opgerold, waardoor tussen sok en pijp een glimp van de blauw dooraderde bleke huid te zien was. Ze had de koekenpan gevonden en Veronika rook de smeltende boter. Op de tafel stond een potje jam en een gebutste blauwe thermoskan. De oude vrouw was pannenkoeken aan het bakken en toen de eerste klaar was, zette ze het bord op de tafel. Ze maakte het potje open, smeerde een royale portie jam over de pannenkoek en rolde hem toen op met een vork. Terwijl ze haar ogen op Veronika gericht hield, schoof ze het bord over de tafel, maar ze zei niets. Veronika nam de opgerolde pannenkoek tussen haar vingers en beet er een stukje af. Hij was verrukkelijk: niet zwaar, maar toch in voldoende boter gebakken, en gevuld met jam die zoet was en de volle smaak van wilde aardbeien had.

De oude vrouw liep weer naar het fornuis. Ze zei niets, maar af en toe draaide ze zich om, knikte en gebaarde met de spatel dat Veronika nog een hap moest nemen. Ondertussen hield ze haar aandacht bij haar werk. Ze goot het beslag in de pan en wachtte, terwijl ze de hand waarmee ze de spatel vasthield op haar heup liet rusten, tot het mengsel gestold en goudbruin was, draaide de pannenkoek met een snelle beweging om en liet hem vervolgens op het bord glijden. Nog steeds zei ze geen woord.

Ze pakte twee bekers en schonk thee in uit de thermoskan. De thee was sterk, bijna zwart, en heel zoet. Ten slotte zette ze het fornuis uit, waste de koekenpan af onder de kraan en ging aan de tafel zitten. Eten deed ze niet. Haar rechterhand streek in snelle nerveuze cirkelvormige bewegingen over het tafeloppervlak en haar

blik dwaalde voortdurend af naar het raam. Na een poosje stond ze op, pakte haar jas, die ze over een stoel had gehangen, en begon hem aan te trekken. Halverwege stopte ze, draaide zich om naar Veronika en zei: 'Doe gewoon je slaapkamerraam open en roep als je iets nodig hebt.' Toen stak ze haar andere arm door de tweede mouw en liep naar de gang. Met haar hand op de kruk en zonder zich om te draaien, zei ze: 'Ik zal een oogje in het zeil houden.' Vervolgens was ze naar buiten gestapt, had de deur zachtjes achter zich dichtgedaan en was naar de veranda gelopen.